

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio III. Quando Sacramenta causant gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

verè causando, aut causare per modum conditionis & signi; non causabant verè ob dicta, ergò per modum signi, non enim tertium medium datur per Patres. Ergò causabant illa, ut Sacramenta antiquæ legis, nam etiam hæc causabant ut signa.

QUÆSTIO III.

Quando Sacramenta causant Gratiā.

SIve Sacramenta causent physicè sive moraliter Gratiā, de utraque causalitate proponi potest præsens quæstio; nam posita morali causalitate inquirere restat: An in tempore, an in instanti, moveant Sacramenta Deum: de ipso item Deo inquiri potest, an ad instantiam Sacramentorum, causet gratiā in instanti, an in tempore; multoque magis est id quærere, supposita causalitate physica.

Punctus difficultatis in hoc est. Materię & Formę Sacramentorum sunt divisibiles: nam quamvis Matrimonium perficiatur consensu, & acceptatione interna, utriusque conjugis; nihilominus hæc acceptatio, cum debeat esse Sacramentalis, adeoque externè sensibilis, ex eo quia est sensibilis, supponitur etiam esse divisibilis; idemque proportionaliter de Eucharistia dici potest, transferendo difficultatem ad ipsam confectionem Sacramentalem, seu conversionem transubstantivam, cujus etiam Formę, hoc est, Verba consecrationis, est divisibilis, quamvis conversio sit indivisibilis. Quod si materię & formę Sacramentorum sunt divisibiles, ponuntur actione successivā per se, nam in instanti nemo profert; Ego te baptizo; quòd si formę ponuntur actione successivā, commensurantur necessario tempori divisibili; quod si commensurantur tempori divisibili, quærere restat, quando causant Sacramenta illa gratiā? non causant in tempore, quia gratia est Ens indivisibile, adeoque tota simul producitur, consequenter non successivè. Rursus non causant Sacramenta gratiā in instanti, quia cum sint Entia successiva, habent prius & posterius, si habent prius & posterius non sunt tota simul; si non sunt tota simul, non possunt causare in instanti, tunc enim causant, cum sunt.

Tota hæc quæstio manca erit, nisi præcognoscantur ea, quæ dicuntur in physicis de compositione continui.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur Explicationes Causalitatis Sacramentorum in instanti.

ALiqui dicunt causare Sacramenta gratiā in instanti extrinseco, alii in instanti intrinseco; Sic

Punctum Difficultatis I.

An Sacramenta causent gratiā in instanti extrinseco?

ExPLICAT Primò Vasquez & alii, qui docent gratiā produci à Sacramentis in instanti extrinseco, scilicet in instanti, in quo primò non sunt Sacramenta & immediatè ante fuerunt. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. In sententia causalitatem physicam ipsis immediatè Sacramentis tribuente: nam ut dictum est in physicis, ne divinitus quidem fieri potest, ut id quod non existit sive in se, sive in virtute sui, possit tamen aliquid causare physicè.

NON SATISFACIT Secundò. In sententia causalitatem moralem Sacramentis tribuente. Tum quia, si causatur gratia in illo instanti extrinseco, quæro, an cum Sacramentum est jam completum quoad omnia sua intrinseca, vel si mavis dicere; quæro ante illud instans extrinsecum, vel est jam homo baptisatus, vel non est baptisatus; si non est baptisatus; ergò illud instans, & est extrinsecum, ut supponitur, & non est extrinsecum, quia in illo, est adhuc esse baptismi, quia esse facientis tunc baptisatum; baptismo enim redditur aliquis baptisatus; ubi autem est esse alicujus, illud illi non est extrinsecum, sed intrinsecum, ut notum est ex materia de inceptionibus; ergò ulterius, cum baptismus quoad sua intrinseca stet ablutione & prolotione formę, erit adhuc illic, in illo instanti extrinseco, ablutio & prolatio formę, quia adhuc erit in illo instanti baptismus faciens baptisatum, adeoque non est illud instans succedens immediatè positioni baptismi, sed adhuc in illo durat baptismus. Si autem homo ante illud instans est baptisatus, ergò & antè illud instans justificatus; quia qui baptisatus fuerit, salvus erit, ergò non in illo instanti extrinseco, sed ante illud produceretur gratia. Tum quia suppono; cum verum est dicere; nunc primò non est Sacramentum, & immediatè ante fuit, falsa est hæc alia: Nunc adhuc est Sacramentum, quo supposito, sic formatur argumentum; Pro illo instanti quo dicit Sacerdos; hoc est corpus meum & cum verum est dicere, nunc est Sacramentum quoad omnia Sacramenti, vel pro eo instanti, est jam Christi corpus positum, antecederet ad illud extrinsecum, vel non est positum? si est positum; ergò & gratia ponetur ab aliis Sacramentis ante illud instans extrinsecum; si autem non est positum; ergò & postea non ponetur; quia quod dum est, non causat causalitate, ut supponitur verà, nec postea causabit; ergò ulterius pro illo instanti, non erat vera forma; quia si etiam in instanti extrinseco, non ponetur corpus, esset falsa forma pro instanti extrinseco;

* (M) 3 ergò

ergo etiam est falsa pro illo Nunc intrinsecorum Sacramenti. Quod ulterius in hoc fundatur: quia veritas, est conformitas cum objecto, si ergo defacto ex objecto, non est tunc positio corporis Christi, defacto pro tunc falsa est propositio, positionem illam corporis Christi affirmans; quod si pro tunc, cum est illa propositio quoad sua omnia intrinseca, est falsa; ergo forma a Christo instituta, est falsa, quod absurdum, nec unquam veritatem suam habebit, si illam cum est, non habet, cui enim cum est, non competit esse album, cum jam non est, quomodo est album; præcipue autem, quia veritas temporanea, dependet a veritate præsentis, unde in tantum verum est dicere, erit albus, in quantum cum præsens est, albus est, cumque ipsum præsens, sit origo reliquorum, unde de quo nunquam verificabile est, *Est*, de eo nunquam verificabile est, *Erit & fuit*; ergo si de præsentis cum est illa propositio completa, non habet veritatem, nec postea habebit. Tum quia ponamus, quod causetur gratia in tempore extrinseco Sacramento, consequenter quod positio corporis Christi, fiat in tempore extrinseco, durationi, ipsius formæ, eo casu non esset verum dicere: hoc est, corpus meum, sed hoc erit Corpus meum. Ergo & in præsentis idem dicendum, tam enim illud tempus, est futurum, quam illud instans extrinsecum, est futurum, quia succedens; ergo utrobique sequetur verificari non nisi de futuro illam propositionem, sed hoc est absurdum; ergo etiam absurdum erit, de futuro, seu in instanti extrinseco, causari gratiam.

RESPONDET DiCast: Quamvis verba sint vera de præsentis, non id ita intelligi debet, ut verificari debeant toto illo tempore quo profereuntur, nam etiam per nos Sacramentorum verificatur forma, quando consummatur, sed sufficit ut verificentur, quando fuerint omnia necessaria finita, quod verum est in illo instanti, in quo primo est verum dicere, finitum fuisse totum: unde non debet esse simultas physica seu mathematica, sed sufficit moralis, sufficitque ut effectus Sacramenti sit omnino simul cum ipsa consummatione Sacramenti; quod illustrat instantiis, nam illa locutio testamentaria: Instituo heredem, est vera, licet id non habeat vim, nisi post mortem Testatoris.

CONTRA. Tum quia quamvis non debeant verba formæ verificari toto tempore, quo profereuntur, intelligendo verificationem ante prolationem omnium verborum, quia ante prolationem omnium verborum nondum est forma, adeoque nec debet esse veritas formæ; sed nego non debere verificari cum jam est forma, ob rationes allatas, est autem, ante illud instans extrinsecum; ergo & causabit ante illud. Tum quia concedo per nos verificari formam quando consummatur, sed nego illam non consummari ante instans extrinsecum, cum in illo instanti

extrinseco, nihil jam sit formæ. Tum quia concedo verba omnia debere finiri, ut scilicet quantur effectus formæ, sed nego non finiri illa, ante instans illud extrinsecum, nego item ita debere finiri, ut illi ipsi fini, non coexistat productio gratiæ, negoque hunc finem non esse, quando dantur intrinseca Sacramenti, hoc est, ablutio & forma. Tum quia si ponatur gratia tunc, cum verum est dicere; Finitum est totum, ita tamen ut positioni intrinsecorum Sacramenti coexistat gratia, id concedemus; non autem cum ita sunt finita, ut jam nihil sit intrinsecorum Sacramenti. Tum quia nego, quod positionis intrinsecorum Sacramenti, non debeat esse Mathematica simultas cum positione gratiæ, eo quod intrinseca Sacramenti, sint causa necessaria gratiæ. Tum quia per oppositos, & effectus Sacramenti omnino simul cum ipsa consummatione Sacramenti, ut supponitur; & non erit, quia jam post consummationem intrinsecorum Sacramenti, in instanti extrinseco ponetur gratia. Tum quia, illud institutio Testamentarium, non est causa necessaria in seipso præcontinens illum effectum, jam autem v. g. baptisimus, est causa necessaria, in seipso, constitutione divina præcontinens effectum; ergo cum dantur intrinseca Sacramenti, dabitur & gratia, dantur autem ante instans extrinsecum; & sicut si esset ignis locutivus & ignitivus, diceretque ignis, tunc cum diceret, igniret, & non in aliquo extrinseco instanti; ergo idem dicendum de Sacramentis.

NON SATISFACIT Tertiò. Sacramentum debet causare gratiam cum jam habet sua intrinseca, v. g. sufficientem ablutionem, sufficientem prolationem formæ; ergo non debet causare in instanti extrinseco, sequente, positionem sufficientem intrinsecorum. Antecedens probatur. Tum quia, ut urget Lugo, Supponamus durare vitam alicujus, non nisi cum durant intrinseca Sacramenti, talis verè esset baptisimus, neque enim baptisatur, cum non est jam baptisimus, & tamen non reciperet gratiam, quia supponitur in instanti illo extrinseco, non vivere. Tum quia præcindendo a terminis, qui in ente successivo difficultatem habent, nempe ly primo, ly ultimo, ly quoad omnia &c. quæro an ante illud instans extrinsecum, sint intrinseca Sacramenti, vel non? si sunt, cur non erit gratia respondens tanquam effectus; si non sunt intrinseca, qui est illud, ut urgebatur supra, instans extrinsecum; natum sequi positionem intrinsecorum Sacramenti, quæ ipsa pars non accurrendo ad dicta superius, sic probatur; Si cum est sufficiens applicatio materiæ & prolatio formæ, non producit gratia, sequitur & esse illam sufficientem, ut supponitur, & non esse, quia non sufficeret ad productionem gratiæ. Tum quia si Sacramenta sint causæ physicae, siue morales, causare debent necessariò; ergo non in instanti

instanti extrinseco, nam etiam alia causa necessaria, non producit effectum, cum non sunt primò; nam ignis non tunc producit calefactionem, cum primò non est, nec pondus producit motum versus centrum, cum primò non est, & sic de aliis; ergo etiam idem dicendum est de Sacramentis.

RESPONDENT primò Aliqui ex Soto, quòd talis non sit recepturus gratiam, quod etiam refert potius ex illa Vasquez quàm sequitur.

CONTRA erit. Ergo aliquis baptisatus saluus non erit; concedo quidem, quòd talis pro illo instanti extrinseco jam mortuus, non sit in statu meriti, sed sequitur tamen absurdum, aliquem baptisatum, cum est pro statu meriti, non recipere gratiam, nempe dum vivebat. & coexistebat sufficienti applicationi materiae, & prolatione formae.

RESPONDENT secundò alii; hunc casum supposita praesenti ordinatione, implicare, esto id absolute fieri possit; jam enim tenebitur ita baptisati vitam, conservare Deus, ne decedat sine gratia.

CONTRA. Concedo, quia supposito quòd ordinaverit Deus, ne baptisatus careat gratia, & supposito quòd ordinaverit, ut illam recipiat nonnisi in instanti extrinseco, debet jam ex suppositione decreti, conservare vitam talis hominis; sed arbitrarium est dicere, fecisse Deum decretum de danda gratia, nonnisi in instanti extrinseco, quare enim hoc docet autoritas sacra.

RESPONDENT tertio DiCast. Si ly, Accipit homo totum & integrum Sacramentum faciat sensum; Omnes partes fuisse absolutas Sacramenti, in tali homine, falsa est propositio & repugnans entitati successivae: quidquid enim successive fit, & successive continuò definit, tunc tantum factum est, quando jam non est, & ipsius factum esse, & ipsius non esse.

CONTRA. Tum quia non admittimus aliam compositionem continui successivi ex partibus in infinitum divisibilibus, sed adhuc supposita hac compositione, non concludet responsio, sub aliis enim terminis restabit respondere, an ante instans illud extrinsecum, praecesserit sufficiens applicatio materiae & formae; si praecessit; ergo & causatio gratiae praecessit; si non praecessit, ergo adhuc non debet dici, primò non est applicatio, & prolatio formae sufficiens, sed adhuc illam esse. Tum quia in instanti illo extrinseco verum est dicere; nunc primò Sacramentum non est, immediate ante fuit; accipio istud ly immediate ante fuit & quæro; comparatè ad illud verificativum, immediate ante fuit, vel verum est dicere, est quoad omnia sua intrinseca Sacramentum, vel non est verum dicere; si non est verum, ergo neque verum erit dicere; immediate ante fuit, sed potius non fuit, cum tantum, aliquid ejus fuerit, quærereq; restabit, quomo-

do transitum est ad illud *Fuit*, & non per medium *Est*; si erat verum dicere, ergo etiam verum erat dicere, omnes partes, esse in ante absolutas. Tum quia non obstante conditione Entis successivi, potest dici; nunc primò non est res successiva; ergo etiam poterit dici; nunc ultimum est: sicut enim successivum ultimum esse, est non ultimum esse, ita dicam; successivum illud primò non est, esse non primo non esse; illa autem propositio; tunc tantum est factum esse successivorum, quando jam non est, si procedat defacto esse transacto, vera est; si procedat defacto esse praesenti, falsa est; & cur praesenti illi factum esse, non respondebit effectus, qui est gratia? quomodoque ad istud factum esse praeteritum, transitur sine praesenti factum est, cui praesenti factum est, cur non respondet gratia tanquam effectus, cur ipsi *Fit* praesenti, quod jam non est, in instanti extrinseco, non respondet passivum *Factum*, ante idem instans extrinsecum.

Punctum Difficultatis 2.

An Sacramenta, causent gratiam in instanti Intrinseco?

EXPLICAT secundò Suar: Gratiam produci in instanti intrinseco, ultimum terminativo Sacramenti, seu dum ultimum est, significatio sensibilis Sacramentalis. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia aut supponit aliquis dari puncta, sive terminativa, sive continuativa, aut non supponit dari; si non supponit dari, ergo inconsequenter loquitur, talia puncta significationis Sacramentalis admittendo; si autem supponit dari talia puncta & indivisibilia, redibunt argumenta in physicis proposita, contra hanc doctrinam, & hæc principaliter in praesenti urgeri debent.

NON SATISFACIT Secundò. Tum quia causativum gratiae Sacramentaliter, debet esse sensibile humano modo, & tamen nullum indivisibile, est sensibile humano modo, ut supponitur communiter; qui ergo cohærebunt hæc duo in communibus principiis, nempe; causari gratiam ab aliquo sensibili humano modo, & nihilominus ab indivisibili seu puncto terminativo. Tum quia cum hæc explicatio supponat per multos, quòd illa indivisibilia, non sint realiter distincta à divisibilibus, sed solum formaliter, aut ratione connotationis, cum tantum in re ipsa sint divisibilia, qui fiet ut ratione connotati vel formalitatis, physici effectus indivisibilis, à divisibili & successivo realiter producat? physica enim productio non pendet à formalitatibus: sed ab aliquo reali; hinc illa propositio; Termini eo ipso quia termini sunt, debent esse indivisibiles formaliter, & ratione connotatæ negationis ulterioris extensionis, concedo propositionem; debent esse indivisibiles ratione

* (M) 4 Entita-

Entitatis. Nego; & tamen ratione Entitatis, quæ sola habet rationem potentis physice causare, deberet salvari illa causalitas. Tum quia urgendo ex concessis, ex hac sententia sequitur nunquam causari gratiam à Sacramento. Sequela probatur: non causatur imprimis gratia ante illud instans, ut concedunt adversarii; ergo neq; causatur posito illo termino & indivisibili; quod ipsum probatur: quia tam Suar: quam alii utentes hac explicatione, ordinariè assumunt pro principio, quod indivisibile additum indivisibili, non faciat majus; ergo ne faciet magis sensibile sufficienter, consequenter nec indivisibile; additum divisibili, faciet sufficienter sensibile humano modo. Tum quia urgeri solet exemplo supra allato; Quid fieret de illo infante, qui moreretur in instanti illo terminativo; nam & foret ille baptizatus, cum illum contingerit ita sensibilibus aqua, & tuerit pronuntiata ita sensibilibus forma, ut nihil sensibile jam desideretur, quia nec divisibile, sed solum desideratur illud indivisibile terminativum, quod non sentitur, ut supponitur; non foret autem baptizatus: quia illo instanti, quo tu dicis infundi gratiam, jam mortuus supponitur; jam autem docet fides, neminem baptizari, sine obice, quin simul habeat gratiam, quem autem obicem ponit infans. Tum quia ex concessis, si ante illud instans non causassent Sacramenta gratiam, ideo non causassent, quia ante, non esset finita significatio Sacramentalis, sed negatur non esse finitam: quia significatio Sacramentalis finita, est finita humano modo, sic autem non est finiri per indivisibilia: nam illa, vel non sunt, (ut supponitur communiter) sensibilia modo humano, vel si supponantur auferri, adhuc habebitur tota ratio sufficienter sensibilis, & ulterius non extensi, adeoque finiti.

RESPONDETUR. Casu quo infans moreretur in instanti terminativo Sacramenti, suscepturum quidem infantem tantum materiæ & formæ, quantum requiritur ad esse Sacramenti, verum suscepturum in esse fluenti & transeunti, non autem in esse completo & terminativo seu permanenti, quod tamen ad rationem Sacramenti requiritur; alioqui posset dici absolutus poenitens, quamvis inchoatam absolutionem non perfecit Sacerdos, quod est absurdum; jam verò nullus effectus, potest causari ab Ente successivo consequenter nec à Sacramento, quamdiu h. e. in esse fluenti & in transitu, & ante suum completum esse; quamdiu enim aliquid transit & fluit, implicat illud finitum esse, siquidem transire & fluere, est ipsum fieri rei, &

ipsum accedere ad finem; non est autem ipsum finitum esse, aut in fine esse; unde non est in hoc, inquit oppositi, par ratio Sacramenti & vocum, quia voces dum fiunt, successive possunt operari & emittere species, neque expectare suum esse completum, alioquin non perciperentur successive, sed confuse; Sacramenta autem non possunt gratiam operari instantaneè, quando sunt in fluxu & transitu, eò quod necesse habeant operari gratiam instantaneè, non antequam finita sunt; siquidem successive quod non est operativum, nisi in quantum est finitum, æquè requirit completum ac terminatum suum esse, atque operans requirit substantiam, quæ est ultimum naturæ complementum.

CONTRA. Tum quia quamvis non causetur gratia, antequam sit finitum Sacramentum, hoc est: si non ponatur pars aliqua illius sensibilis, sed non est necesse, finitum esse, finitione instantaneè terminativa. Tum quia quod est in esse fluenti, & accessivo ad finem, si necdum omnes illius partes sensibiles sint posite, non censetur esse finitum, secus si supponantur partes jam posite secundum suum esse fluentis: atq; adeò, licet non absolvatur quis, si ponatur esse fluens ipsius ly Absolvo, sed cur non absolvetur ante instans terminativum, si ponatur jam sufficienter sensibile, esse fluens, ipsius etiam Te. Tum quia quod natura non possit operari sine substantia, referri id debet in id, quia vi substantiæ natura acquirit rationem in se perfectæ, prius autem est, habere perfectionem sui, quam operari: jam autem posita sufficienti sensibili applicatione materiæ & prælatione formæ, ut ut nihil desit sensibile, nihil deerit perfectionis Sacramentalis, antecederet ante instans terminativum, consequenter ante illud, operari poterunt Sacramenta.

RESPONDET secundò DiCast. d. 2. n. Quod regulariter in indivisibili illo producat gratia, & in illo instanti physice illam causant Sacramenta, quod si non produceretur in illo indivisibili, gratia, & nihil Sacramenti physice tunc existeret, deberet jam moraliter nonnisi causari gratia.

CONTRA. Hoc ipsum suaderi deberet efficaciter, quod in illo indivisibili producat regulariter gratia, oppositum enim probant allatæ rationes potiusque illa causalitas, deberet tribui, ultimis illis, antecedentibus ipsum terminativum instans.

NON SATISFACIT terriò. Quia restaurari possunt argumenta, quæ oppositi conantur solvere.

PRIMUM est. Quia tenent oppositi, entia successiva, qualia sunt Sacramenta, desinere in instanti extrinseco, seu per primum non esse; ergo si causant dum finiuntur, debent causare in instanti extrinseco non intrinseco.

RESPON-

RESPONDEBIS primò. Quod Sacramentum in ratione motus & actionis, sit quid successivum, non tamen ratione sui permanentis, quæ est gratia, per motum producta.

CONTRA est. Tum quia hæc responsio confundit duo; quia confundit terminum motus cum ipsa actione, non enim queritur quando incipiat, vel quando desinat illud ens permanens quod est gratia, sed quandonom agat ipsū illud agens, quod est successivum, quando item agat ille motus successivus; unde sic restauratur difficultas; Sacramenta agunt, in quantum illis competit actio & motus; si agunt, in quantum illis competit actio, & tamen agunt cum habent complementum, agent nonnisi in instanti extrinseco, quia tunc nonnisi habent complementum, utpote actionis successivæ. Tum quia Sacramenta vel causant, antequam sit completa illorum significatio, vel postquam est completa; si antequam sit completa; ergo absolvitur quis v. g. ante totam formam absolutionis; si causant postquam completa est significatio, quæ indistiguitur ab illis ipsis significantibus; ergo cum ipsa significantia, quæ sunt quid successivum, non compleantur nisi per instans extrinsecum, in instanti illo extrinseco, causabunt gratiam. Tum quia illa Sacramenta vel causant gratiam à sua parte, secundum quod sunt Ens successivum, vel alio modo; si secundum quod sunt ens successivum, ergo nonnisi in instanti extrinseco, quia causant, dum finitam jam habent suam significationem, finitur autem hæc per illos, per instans extrinsecum; si per aliud, quod illud, cum nullam significationem habeant, nisi successivam, & tamen significando causant.

RESPONDEBIS secundò ex DiCast. n. 287. id verum esse de ente successivo ut successivum formaliter est, ut scilicet desinat per instans extrinsecum, ens tamen quod per accidens est successivum, potest non ita definire; hujusmodi autem sunt Sacramenta, quorum forma in sono vocum consistit.

CONTRA. Probari hoc ipsum debuisset, quod forma v. g. Sacramentorum sit Ens successivum per accidens, probari item debuisset, quod forma in sono vocum consistens, non sit per se successivum, sicut & ipsæ voces; sed posito etiam quod forma Sacramentorum sit per accidens quid successivum, adhuc urgetur difficultas, quod est per se Ens successivum, debet per se definire in instanti extrinseco; ergo etiam quod per accidens est Ens successivum, per accidens debet participare, ut desinat in instanti extrinseco, quia etiam calor de se est discontinuus, & tamen si per antiperistasis frigidum calefaciat, per accidens dissolvitur.

RESPONDEBIS tertio cum eodem. Quod significatio, ut ille dicit, num. 277. quæ est formalis ratio Sacramenti, non producat successivè per partes, sed tota simul, quia in indivi-

sibili consistit, quod etiam extendit ad alia, quæ per accidens sunt successiva, n. 282. cujus rationis, est qualitas soni, qui habet rationem Entis successivi, quia motus localis, qui ad ejus productionem requiritur, successivus est: unde etiam talium partes prius productæ, cum posterioribus conservari possunt.

CONTRA. Quia significatio potest duplex cogitari, una activa quodammodo, idq. in ipsismet verbis inclusa, & hæc indubie, cum non sit quid distinctum realiter, in circumstantia institutionis, ab ipsis entibus successivis, necessario & essentialiter successiva erit: alia autem significatio, est passiva, quæ est perceptio intentionalis illius significationis, hæc quidem, tanquam actus mentis, est indivisibilis, sed non est causativa gratiæ; sed illa prior; alias cogitatio mea, non Sacramentum, causaret gratiam, & tamen significatio illa activa, est quid successivum, sicut & ipsæ voces. Deinde videtur impossibile esse naturaliter, ut partes soni prius productæ, conserventur una cum posterioribus partibus soni: si enim prius proferatur C. non simul est sonus ipsius B. Denique si potest fieri in Entibus successivis per accidens, fieri etiam posset in successivis per se; nam etiam in successivis per accidens, debet per accidens salvari ratio essentialis successivorum; alioqui quod sunt Entia per accidens, illud non essent quod sunt, si non servarent per accidens, naturam successivorum.

SECUNDUM Argumentum. Ante illud instans terminativum Sacramenti, vel fuit Sacramentum vel non? si fuit, cur ergo ante illud instans non causabat gratiam? si non fuit, ergo cum Sacramentum, ultra instans sui terminativum, non daret, sequitur Sacramentum in eodem instanti primò & ultimò esse, quod videtur impossibile.

RESPONDETOR. Sacramentum ante instans sui terminativum, fuisse in esse inchoato, non autem in perfecto; addunt Sacramenta ante instans sui terminativum causasse quoque proportionaliter, siquidem tunc causabant virtutem causativam gratiæ: sicut quando causatur calor & siccitas in stupa, dicitur in esse inchoato causari ignis; & licet non possit aliquid primò & ultimò esse respectu eodem, potest tamen diverso respectu; illud enim instans comparative ad reliquas partes, non sensibiles modo humano, est primum, ita ut sensus sit, nunc est instans terminativum & immediate ante non fuit; ly autem ultimò est, sumi debet per respectum ad consequens tempus, ita ut sensus sit; Nunc est, immediate post non erit.

CONTRA est. Tum quia redit argumentum supra factum, cur in esse fluenti, non possit Sacramentum causare gratiam, si nihil desit, quod fluere debeat Sacramenti, tanquam exiguum ad sensibilitatem humano modo, & hoc repetito interrogandum venit. Tum quia si ex eo dicitur

dicitur in antecedenti ante illud instans, inchoative produci gratia, quia producit qualitas, quâ, mediate producit gratia; id non solvit difficultatem, sed aliò transfert: quia etiam illa qualitas, cum non sit producibilis, nisi post completam significationem, si hæc non habetur nisi in instanti, etiam productio illius qualitatis, non erit nisi in illo instanti, quod tamen jam impugnatum. Rursus quamvis ostendatur diversitas respectus, salvans ultimum esse & primum Sacramenti, potest tamen ostendi etiam identitas, tunc enim verum est dicere; primo est significatio Sacramentalis, quia ante non existit, verum etiam erit dicere, ultimum est, quia postea non existit. Tum quia, ut urgebatur supra, accessus illius instantis ad illud esse fluens, non faciet illud magis sensibile: ergo antecederet ante illud, est sufficiens sensibilitas, adeoque & vis exercibilis hic & nunc causandi.

Punctum Difficultatis I.

Fundamenta in oppositum.

DICES primò. Eo modo convenit causari gratiam à Sacramenti, qui est conveniens rei permanenti & carenti contrario, hic autem modus est causari illam instantaneè.

RESPONDETUR. Eo modo convenire causari gratiam, qui convenit rei permanenti & simul convenit ipsi causæ & modo causandi ipsi debito; jam autem rei successive non convenit causare in instanti; hinc attendi hic debet, non tantum ad terminum causationis, qui est quid permanens &c. sed & ad ipsam prolationem formæ, & applicationem materiæ, quæ est quid successivum.

DICES secundò. Tunc causatur gratia, quando non sequitur ante vel post completum Sacramentum, causari gratiam, id autem non sequetur, si ponatur quod causet Sacramentum gratiam, in instanti terminativo.

RESPONDETUR. Negando quòd non causaretur gratia post completum Sacramentum, si causaretur in instantibus terminativis, quia ante instantia terminativa, habetur jam sufficiens sensibilitas illorum, humano modo.

DICES tertio. Tunc convenientissime dicuntur Sacramenta causare gratiam, quando ultimum sunt completa, sed in instanti terminativo sunt completa; ergo.

RESPONDETUR. Majorem indigere limitatione, quia si quis ultimam syllabam prolationis formæ musicæ cantaret, vel ablutionem produceret, nondum prolatio formæ, aut applicatio formæ, diceretur terminata, & tamen non suspenderetur effectus Sacramenti, usque ad definentiam v. g. cantandi. Quod si dicas, materialiter tunc non esse finitam prolationem for-

mæ, formaliter autem jam esse finitam, redibitur ad idem fundamentum, quòd scilicet ante instans terminativum, jam habeatur completa significatio Sacramenti, adeoque & ratio termini habetur ante illud instans terminativum, quia ipsa ratio termini, stat in illa sufficienti sensibilitate Sacramentorum, humano modo.

DICES quartò. In productione Sacramentorum necessariò deveniri debet ad instans, in quo verum sit dicere; Sacramentum est; quod ipsum probatur: quia Sacramentum realiter est; ergo existit, non existit autem, quam diu nondum est, completum, & aliquid illius restat.

RESPONDETUR. Non est verum dicere; Sacramentum existit, quamdiu restat aliquid apponendum necessariò, tanquam sensibile humano modo, sed nego id non haberi ante quòd-cunque instans, ante quòd supponuntur posita, quæ requiruntur, idque posita cum sensibilitate humano modo.

DICES quintò. Posset adhuc addi aliquid post pronuntiatam formam, destructivum formæ; ergo causatio illa debet suspendi, nonnisi ad instans terminativum formæ.

RESPONDETUR. Etiam post instans terminativum formæ, posset addi aliud verbum destructivum formæ; & si oppositi recurrent hic ad intentionem, etiam nos recurrere poterimus; quandonam autem additio vitiet formam, de hoc in materia morali.

DIFFICULTAS II.

Proponuntur Explicationes Causalitatis Sacramentorum in tempore.

EXPLICANT primò Aliqui quòd Sacramenta causent gratiam in tempore indeterminato. Hanc explicationem vide impugnatam apud Lugo disp. 4. num. 107. & apud DiCassitatum hic, num. 513. Insup. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT propter dicta in materia de inceptione rerum, & de compositione continui. Tum quia, si causant Sacramenta in tempore indeterminato; ergo Deus interrogatus, quandonam concurrerit ad productionem gratiæ; dicere debebit, nescio; si enim sciret quando, sciret determinatum tempus, tu autem dicis in nullo determinato tempore illam produci. Tum quia indeterminatio tunc tantum tenet, quando utrumque æquè aptum est ad aliquid præstandum, sed non sunt plures partes temporis aptæ, ut in illis producatur gratia; neque enim ad hoc aptæ sunt partes antecedentes vel consequentes, sed nonnisi hæ quæ fluunt, dum est sufficienter sensibile Sacramentum; cur ergo hoc sensibile, non determinabit certum tempus, sicut electio, determinat certum calamum ad scriben-

scribendum? & sicut nemo scribit indeterminato calamo, ita & nullum agens sensibile, causabit, in tempore indeterminato, aliàs & causaret in tempore indeterminato, aliàs, ut supponitur, præcipue cum causaret rem spiritualem, & non in tempore indeterminato, quia nullum agens, multò magis sensibile, in tempore indeterminato agit; sicut nec calamus scribit indeterminatus, vel in tempore indeterminato, licet scribere potuerit indeterminatè, quia non alligatus, ad hoc non nisi tempus. Tum quia suppono gratiam indivisibiliter produci & totam simul, secundum unum gradum, hoc ipso enim non esset indivisibilis, si divisibiliter produceretur; quæro, illi productioni respondens tempus indeterminatum, seu duratio illa extrinseca, respondens durationi intrinsecæ productionis, aut est major præ duratione intrinsecæ, aut minor, aut æqualis, aut omnino quid improporionatum; quid enim ultra? si major; ergo duratio intrinseca, quæ est instantanea productio gratiæ, & duratio extrinseca non commensurantur; non minor: quia cum duratio intrinseca productionis gratiæ sit indivisibilis, & indivisibili non detur minus, nec potest minor esse duratio extrinseca præ intrinsecæ; si autem istud tempus indeterminatum, est æquale durationi intrinsecæ productionis gratiæ, quæ duratio intrinseca est indivisibilis, etiam tempus illud indeterminatum, h. e. duratio extrinseca, erit indivisibilis, quia æqualis illi alteri indivisibili.

EXPLICAT secundò Lugo. Quòd gratia conferatur non quidem in instanti ultimo intrinseco vel extrinseco Sacramenti, nec in tempore indeterminato ante ultimum instans, sed in tempore aliquo determinato, post aliquod instans continuativum.

NON SATISFACIT primò hæc explicatio. Quia supponit, quòd in compositione vel permanentis, vel successivi continui, reperiantur puncta continuativa, quod refutatum in physicis.

NON SATISFACIT secundò. Quæro enim, an in illo tempore determinato sit vera hæc propositio; Nunc gratia producitur primò, vel non est vera; si est vera; ergo cum illud *Nunc* productionis rei indivisibilis, non possit esse nisi instantaneum, sit ut gratia non tantum instantaneæ, sed & in instanti producat, adeoque quòd non producat in tempore; si autem illud *Nunc* non est instantaneum, quomodo producat illa gratia tota simul; supponit autem argumentum, quod debeat esse vera hæc propositio; Nunc gratia primò producitur, quia etiam in simili, verum est dicere; Nunc primò Angelus producitur; nunc primò anima creatur.

NON SATISFACIT tertio. Accipiamus illud ipsum determinatum tempus immediatè sequens post instans continuativum, de hoc tempore quæro, an per totum illius durationis tractum, producat primò, gradus ille unus gra-

tiæ, vel non per totum? si per totum, quòd id salvari potest in productione rei indivisibilis? quæ est nata, poni tota simul; & sicut non potest primò produci Angelus in tempore determinato, ita ut prima illius productio, coexistat tempori, ita nec in præsentis hoc dici poterit; si autem non durat prima illa productio per totum tempus, cur dicatur determinato tempore produci? sed deberet dici, in aliquo temporis, produci illum gradum; de qua ipsa parte temporis redit argumentum, vel illa pars est divisibilis in infinitum, vel non? si non est divisibilis in infinitum, supponis ex illatione, quam faciunt communia principia, quòd quantitas componatur ex punctis; si est divisibilis in infinitum; ergo illa productio gratiæ durat per partes proportionales infinitas, quòd ergo in sequentibus partibus primò producitur? cum aliàs debeat tota simul produci; ergo ulterius sequitur gradus illius gratiæ, esse in infinitum divisibiles, cum respondeant partibus proportionalibus temporis & tamen supponitur, uni gradui gratiæ, id non convenire; & si tandem recurras, quòd illa pars determinata temporis sit indivisibilis, hoc ipso nò in tempore, sed in instanti dices illam produci, quia per te producitur in parte indivisibili.

COLLIGES. Præsentis impugnationes in hoc versari; Sacramenta non possunt causare gratiam in instanti, quia causant illam, dum sunt sufficienter sensibilia humano modo, sunt autem sufficienter sensibilia humano modo, ante quodcumque instans; illorumque terminatio, perfectio, completio &c. est sufficiens sensibilitas humano modo partium Sacramenti. Non possunt etiam Sacramenta causare gratiam, in tempore quocumque; Ratio: quia quodcumque tempus semper est divisibile, adeoque improporionatum in quo producat gratia, quæ tota simul petit produci; inimaginabileque est, quomodo instantaneè producat gratia, & non producat in instanti; porro procedit difficultas de prima productione gratiæ, idque secundum unum gradum spectatæ, non autem vel de pluribus gradibus, vel de conservatione; quia plures illi gradus & conservatio continuata admittit successionem, hinc hoc titulo, non excluderet etiam commensurationem, cum tempore.

DIFFICULTAS III.

Quid tenendum?

PRÆMITTO Primò. *Quantitatem per nos non componi ex indivisibilibus; videtur etiam non componi ex partibus in infinitum divisibilibus; quid si diceretur eam componi ex minimis physicis; quæ per hoc distinguuntur ab indivisibilibus, quia habent duas medietates, adeoque divisibilitatem, licet in Minori, quam sit illud minimum divisibile, ne quidem Divinitus salvari possit quantitas.*

PRÆ-

PRÆMITTO Secundò. *Dupliciter considerari posse Causalitatem Sacramentorum*, vel respectu termini, qui est gratia, vel respectu ipsius actionis Sacramenti, compositi ex minimis physicis.

PRÆMITTO Tertiò. *Durationem actionis quæ est productiva gratiæ, dupliciter posse considerari*, nempe durationem intrinsecam & extrinsecam; intrinseca duratio, est duratio ipsiusmet actionis in se spectatæ, duratio autem extrinseca, erit duratio, quæ se habet per modum mensuræ, extrinsece ipsi duranti. *His Præmissis*

ASSERO Primò. *Dari Minimum Significationis Sacramentalis sensibilis humano modo, in hoc stans*; ut si illi aliquid auferas, jam non sit sensibile humano modo; si aliquid addas, jam ante illud additum, erit sufficienter sensibile humano modo. Hoc assertum est conforme iis, qui admittunt minimum materiæ consecrabilis; iis qui admittunt minimum materiæ exigite ad formandum Corpus saltem organicum. expresseq; illud admittebat meus in Theologia Magister, quod postea translatum est à nobis, ad compositionem Quantitatis, cum ille tenuerit illam componi ex partibus proportionalibus.

RATIO asserti: quia illa significatio Sacramentalis, est significatio sensibilis, & quantitate affecta; ergo si ipsa quantitas componitur ex illis minimis, etiam significatio sacramentalis componetur minimis; quod autem minimum illud significationis Sacramentalis in hoc consistat, petitur ex ipsa ratione Minimi: non esset enim Minimum, si in minori contineri posset significatio sensibilis, & si illi addas, jam non est minimum, sed plus minimo.

ASSERO Secundò *Attendendo ad modum quo Sacramenta sunt instituta, debet dici, produci gratiam in illo minimo.*

RATIO, quia alterutrum ex his principiis falleret, vel hoc; Sacramenta non causant gratiam nisi sufficienter sensibilia, vel hoc; Si sunt sufficienter sensibilia, hoc ipso causant; quæ principia non tenerent, si in minimo Significationis Sacramentalis sensibilis humano modo, non produceretur gratia.

ASSERO Tertiò. *Ut salvetur, quòd causet illud totum minimum gratiam*, dici potest quòd pro priori medietate minimi, ultimò non sit gratia, in posteriori autem parte primò est gratia; quòd pro priori parte minimi, ultimò non sit gratia. Ratio est: quia hoc ipso non supponeretur causari gratia in altera medietate, ut supponitur causari; quòd autem facere, ut ultimò non sit gratia, sit causare, ratio est; quia vi hujus Minimi, determinatur illud ultimum non esse gratiæ; ergo causatur, estque quædam inceptio esse gratiæ, saltem extrinseca, ultimò non esse gratiæ, quòd perficitur, à prima illa medietate minimi.

ASSERO Quartò. *Ipsam gratiam produci in altera parte illius Minimi.*

RATIO: quia producit gratia, cum primum Sacramenta habent sufficientem sensibilitatem humano modo, habent autem non nisi in secunda parte Minimi, alias hoc ipso potius illud primum se solo esset minimum significationis, & non complexum illarum duarum medietatum.

ASSERI Quintò posset. *Minimo illi Significationis Sacramentalis correspondere minimum motus celorum, seu temporis physici.*

RATIO: quia sicut quantitas permanentis componitur ex minimis permanentibus, ita & continuum successivum componitur ex minimis, ita ut si minimum motus eo sensu, quòd non nisi in hoc potest jam salvari ratio motus, ita ut si illud dividas, jam non sit futurus motus, sed quies.

ASSERO Sextò. *Quòd, causante gratiam Minimi medietate posteriori, ponatur ab illa medietate actio Spiritualis, si datur illius causalitas physica.*

RATIO: quia talis actio est proportionata rei spirituali, instantaneæque productioni.

ASSERI Septimò posset. *Illi instantaneæ productioni gratiæ, nihil respondere proportionatum in tempore physice sumpto, si ve motu celesti.*

RATIO jam præacta: quia si responderet aliquid proportionatum illi productioni instantaneæ, illud vel esset majus, vel minus, vel æquale; si majus, ergo plus aliquid in tempore duraret, quam in se, & si non potest aliquid duabus horis durare in tempore, & in se non nisi quadrante, ita nec potest esse instantanea & indivisibilis productio gratiæ, & tamen mensurata majori tempore; non responderet minus; quia nihil est minus indivisibile; non responderet æquale, quia instanti nihil est æquale, nisi instans; hinc cum in tempore, ut alibi probatur, non sit instans, nihil respondebit in tempore æquale illi instantaneæ productioni, consequenter nihil proportionatum respondebit. Dixi non respondere in tempore physice sumpto quidquam proportionatum, quia accipiendo tempus pro *Nunc* Mathematico, seu ut inquit Aristoteles, pro tempore, quòd est in anima, respondet instantaneæ illi productioni, *Nunc* Mathematicum, sed hoc *Nunc* non reperitur in motu cœlesti, *Nunc* enim excludit prius & posterius prius enim, *Erat Nunc, non est Nunc*, & posterius, *Erit nunc, non est nunc*, & tamen motus cœlestis utpote successivus includit definitivè prius & posterius, adeoque est exclusivus *Nunc* Mathematici.

DICES Primò. Supponatur quis mori in prima parte medietatis minimi, sequitur idem absurdum, quòd supra repetitò urgebatur, talem non recepturum gratiam.

RESPONDETUR. Non erit absurdum, si illam non recipiat, quia non supponitur ante illud quoad utramq; partem sumptum minimum, esse humano modo sufficienter sensibile, illud Sacramentū; jam autem ante quodcumq; instans, est

est jam humano modo sensibile: neque enim sensibilitatem affert unum indivisibile; ultimoque non est gratia, pro priori parte medietatis, quantum ex vi Sacramenti, si cætera v. g. vita adesset.

INSTABIS. Ante instans supponitur per nos significatio Sacramentalis habere sufficientem sensibilitatem; ergo & ante illud minimum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ante instans terminativum habetur jam v. g. Absolvo te, adeoque haberi poterit etiam sensibilitas sufficiens, jam autem ante minimum sensibile v. g. Te, ne quidem habetur inchoatio ipsius Te, inchoaret enim à parte minimi, si non habetur inchoatio, multominus habebitur, sufficiens sensibilitas, humano modo.

DICES Secundò. Additio instantis terminativi non facit sensibile Sacramentum, ergo nec additio illius minimi.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia additio instantis terminativi, est additio indivisibilis, indivisibile autem non supponitur sensibile; jam autem additio minimi, est additio divisibilis in duas medietates, adeoque additio alicujus sensibilis.

INSTABIS. Si ponatur prima pars medietatis minimi, nondum est pro illa medietate sensibile Sacramentum, erit autem primò sensibile, posita altera medietate, quæ ipsa medietas est indivisibilis, quomodo ergo potest facere Sacramentum sensibile humano modo.

RESPONDETUR. Quidquid sit an illa medietas habeat partes licet non divisibiles, ad eum modum, quo materia in multorum sententia, spoliata quantitate, retinet partes Entitativas non tamen divisibiles: & sicut ex actuali non continere quantitatis, evadunt illæ partes materiae non divisibiles; ita ex eo, quia se solà, illa medietas non est contentiva quantitatis, non participabit etiam divisibilitatem; sed quidquid sit de hoc, dici potest, quòd illa pars posterior minimi, se solà non possit reddere Sacramentum sensibile humano modo, possit tamen reddere una cum præcedenti parte minimi, quod etiam ad hanc sensibilitatem Sacramenti requiritur; quia hæc sensibilitas est successiva, adeoque habent prius & posterius, consequenter & fundativum, ut sit illud Sacramentum sensibile, non debet rationi sui, sed & ratione antecedentis esse sensibile, quia etiam ratione antecedentis, est successive.

DICES Tertiò. Per hanc explicationem non salvatur, quòd producta sit gratia successive & sensibilibiter humano modo, imperceptibile enim est, quòd successive sit producta gratia, si non ponatur pars illius produci à parte, & tota à toto.

RESPONDETUR. In istis principiis non dici quòd producat successive rigorosè loquendo, sed instantaneè, ab aliquo tamen successive, quia à parte posteriori illius Minimi: quæ ipsa, quia est in aliquo divisibili & successive, nempe in illo Minimo, adhuc denominativè dicitur produci ab aliquo successive; dixi, quòd gratia non datur rigorosè successive produci; nam latiori modo producit successive, quia à priori parte Minimi causatur, ut dictum, ultimum non esse gratiæ, causante tamen ipsam gratiam secunda parte Minimi, denominativè dicitur, idque proximè, etiam antecedens pars Minimi illam causare quia sine antecedenti, non fuisset sensibilis proximè, illa altera medietas humano modo, & quia illa secunda medietas, est complementum existens illius medietatis minimi, quæ transit.

DICES Quartò. Ergo tantum à medio & non à Minimo significatio producit gratia.

RESPONSUM. Pro illa priori medietate Minimi, non incipit intrinsecè gratia, quia Christus assumpsit Sacramenta ad causandam gratiam, quando habetur significatio Sacramentalis completa, pro prima autem parte minimi nondum est completa; hinc minimo, ut dictum, denominativè tribuetur toti, causatio gratiæ, vel titulo illius concreti, ex ultimo non esse gratiæ & primo esse, quòd ultimum non esse, causatur à priori parte minimi, ut dictum.

DICES Quintò. Datur minimum significationis Sacramentalis sensibilis; ergo dabitur etiam minimum temporis; ergo in tempore æquale quid illi minimo respondebit.

RESPONDETUR. Illi quidem minimo respondebit æquale in tempore physice sumpto, sed non instantaneæ productioni gratiæ.

Hæc sint dicta sine præjudicio sententiæ melioris, pertentamus potius viam quam pandimus. Unde etiam Asserto quinto & septimo; addita diminuens particula Ly posset, ut ostendam me id non docere, sed tantum proponere discutendum.